

Obj. 2.º Apostolus ad Romanos (1) scribit: *quos (Deus) praescivit et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui*. Ergo etiam imago Filii est in hominibus.

Resp. Dist. *conseq.* Ergo etiam imago Filii qua Filii tantum, est in hominibus per naturam; neg. Est per gratiam, quae reddit hominem filium adoptivum Dei ad exemplum naturalis filiationis Christi: conc. Ita hunc locum commentatur Toletus (2): «*Utesent conformes Christo filio suo, qui imago est Patris, ut sint filii sicut et ipse est filius ac habeant filiorum haereditatem sicut et ipse habet; non quidem secundum aequalitatem, nam Christus filius est naturalis, non adoptionis.*»

Obj. 3.º S. Epiphanius, lib. 2. *haeres.* 70, tandem concludit: «*decerni non posse; in qua parte hominis locatum sit id, quod est secundum imaginem.*» Ergo...

Resp. Explicio assertum, si agitur de imagine ejusque perfectione simul; conc. Si de imagine simpliciter; neg. Eodem loco impugnat eos, qui in corpore constituunt; praeterea notat Suarez (3): «*Epiphanium excessisse, nam videtur ita voluisse Dei imaginem in homine invenire, ut in nullo sit dissimilis Deo, quod impossibile est, quia solus Filius Dei naturalis est perfecta imago Patris: homo autem est imago, sed deficiens...*»

77. *Quaeres* ad idem sit creati ad imaginem ac creati ad similitudinem Dei?

Resp. Textus hebraicus prae se fert responsonem affirmativam, non enim legit «*ad imaginem et similitudinem nostram*» sed in imagine nostra secundum similitudinem nostram, *בְּצֶלְמֵנוּ וּבְדִמְיוֹנֵנוּ* bezalmenu kidmutenu). Ast lectio LXX interpretum, quos sequuta est vulgata, fecit ut non pauci Patres tam graeci quam latini discernent imaginem a similitudine, imaginem ad naturam, similitudinem ad virtutem et gratiam referentes.

Probabilior sententia negat distingui, quia sacra Scriptura de hac re loquens promiscue hisce verbis utitur, aliquando utrumque vocabulum conjungens ut Genes. V. 3, aliquando solo altero contenta Genes. V, 1; IX, 6; Ad Colos. III, 10, quo agendi modo satis indicatur, eandem rem utroque vocabulo significari.

Questionem dirimit Suarez (4): «*Existimo priorem sententiam negantem distinctionem esse maxime litteralem et primarium sensum continere, hanc vero posteriorem (affirmantem distinctionem) esse magis spiritualem, vel ad summum ad secundarium sensum pertinere, vel certe esse quasi explicationem prio-*

(1) VIII, 29.—(2) In epist. ad Rom.—(3) *De op. sex dier.* L. 3, c. 8, n. 15.—(4) *De op. sex dier.* L. 3, c. 8, nn. 32, 33.

aris, nam Deus ita fecit hominem ad imaginem suam, ut similitudinem quam habebat innatam, valuerit per sua dona perficere.» Hoc sensu docent Patres hominem eo magis similem Deo fieri, quo plus in sanctitate crescit et tunc esse imaginem consummandam quando *similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est* (1).

CAPUT III.

De statu supernaturali primi hominis.

Questiones de natura hominis tractatio de statu supernaturali primi parentis aptissime sequitur, quum ea sit veluti fundamentum eorum omnium, quae de hominis lapsu, originalis culpae transfusioe, ejusque sequelis sunt dicenda.

ARTICULUS I.

De gratia et donis Protoparentum.

THESIS IX.

Primi parentes habuerunt sanctitatem originalem.

78. *Nota.* Sanctitas originalis est gratia sanctificans collata Adamo ante peccatum; dicitur originalis, quia non tantum pro se acceperat, sed pro omnibus hominibus, qui ex eo orituri erant, nisi peccasset. Negarunt hanc thesim saeculo v pelagiani, saeculo xvi sociniani, saeculo xvii Arminiani et nostro eam inficiantur rationalistae omnes cum prioribus asserentes, hominem talem modo nasci, qualem Deus creaverat sine gratia ac sine peccato.

79. Thesis ad fidem catholicam spectat et prob. 1.º Concil. Tridentinum in decreto de peccato originali (2) definivit: «*Si quis non confitetur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem et justitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse... anathema sit.*» Arausicanum II, cap. 19, (an. 529) adversus semi-pelagianos, ait: «*Nunc reparat natura humana per gratiam, sanctitatem quam perdidit, in qua condita fuerat et poterat creatore adjuvante, permanere.*»

2.º Ex Scriptura probatur praesertim ex illis locis, quibus docemur per gratiam Christi nos *renovari* in pristinam dignitatem.

(1) I. Joan. III, 2.—(2) Ses. V, can. 1, 2.

Paulus hortatur Colossenses (1) et Ephesios (2): *Renovamini autem spiritu mentis vestrae, et induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia, et sanctitate veritatis.* Quod si aliquis verba sacra: *hominem, qui secundum Deum creatus est*, vellet referre immediate ad Christum, non ad Adamum ut sensus obvius exigit, non ideo vim argumenti elideret, cum *renovatio* proprie non detur nisi iterum acquirendo quod amissum fuerat.

80. 3.º Ex Patribus, quorum aliqui ut nos ex verbo Dei argumentantur, Gregorius Nazianzenus (3): «Mysterium Christi omnium unum hoc caput atque ad primum illum Adamum reditum.» Gregorius Nyss. (4): «Age igitur, revertamur omnes ad illam divinam gratiam, qua rerum initio Deus hominem creatum ornavit, cum diceret: *Faciamus hominem...*» Augustinus (5): «Nam si et interim animaliter vixit (homo), non possimus dici ad hoc ipsum renovari. Quibus enim dicitur: *Renovamini spiritu mentis vestrae*, hoc eis dicitur, ut spirituales fiant. Quod si ille in ipsa nec mente fuit, quomodo nos renovamur ad id, quod homo numquam fuit?» Basilius (6): «Per Spiritum sanctum datur in paradisu restituti, ad regnum caelorum ascensus, in adoptionem filiorum reditus.»

THESIS X.

Praeter sanctitatem originalem habuerunt primi parentes dona integritatis, congruentis scientiae, immortalitatis ac impassibilitatis.

81. 1.^a Pars. Donum integritatis erat perfecta subjectio appetitus sensitivi rationi ita ut caro adversus spiritum non rebellaret. Est de fide et prob. 1.º Tridentinum decreto de peccato originali (7) ait: «Manere (post remissionem peccati originalis) in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, haec sancta Synodus statetur, et sentit, quae cum ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed viriliter per Christi Jesu gratiam repugnantibus non valet; quinimo qui legitime certaverit, coronabitur.» Quibus verbis declarat, Baptismum ex effectibus peccati originalis relinquere concupiscentiam; ergo haec ante originale peccatum non erat in homine.

2.º Sacra Geneseos historia fert, protoparentes ante peccatum non fuisse, post vero peccatum fuisse ratione peccati obnoxios

(1) III, 9, 10.—(2) IV, 23, 24.—(3) Orat. 38, n. 23.—(4) De opific. homin. c. 30.—(5) De Genes. ad titl. l. 6, c. 28, n. 39.—(6) De Spiritu Sancto, c. 15, n. 36.—(7) Ses. V, can. 5.

concupiscentiae. Ergo ante peccatum integritatis dono ornabantur. Antec. prob. Genes (1): *Erant autem uterque nudus, Adam scilicet et uxor ejus, et non erubescabant*, ita ante peccatum, sed post: *aperti sunt oculi amborum; cumque cognovissent se esse nudos, conseruerunt folia ficus et fecerunt sibi perizonia.* Deus autem corripuit Adamum: *Quis indicavit tibi, quod nudus esses, nisi quod ex ligno, de quo praeceperam tibi ne comederes, comedisisti?* Hoc argumento delectabantur Patres adversus Pelagianos.

82. 3.º Ex Patribus, S. Augustinus (2): «Gratia Dei magna ibi erat, ubi terrenum et animale corpus bestialem libidinem non habebat.» S. Ephraemus (3) antiquorum et modernorum incredulorum evasionem ocludens ait: «Non erubescabant, non quod pudorem nescirent. Nam si pueri fuissent, ut quidam extranei dicunt, Scriptura non dixisset illos nudos fuisse et non erubuisse, neque dixisset Adam et uxor ejus nisi puberes fuissent.» Sed et nomina ab Adamo animalibus imposita sat superque nobis ejus scientiam persuadent. Verba etiam, ut operaretur et custodiret illum (paradisum) Adam robustum fuisse ostendunt. Lex autem utrique imposita testatur eos corpore et aetate perfectos fuisse. Praecepti autem transgressio eorum superbiam accusat. Gloria igitur qua induti erant causa erat cur non erubescabant, qua post praecipi transgressionem sublata, eruberunt.»

83. 4.º «Rationes hujus veritatis, juxta Suarium (4), ex divina providentia, et liberalitate erga naturam humanam potissimum sumendae sunt.» Nam cum homo natura sua per appetitum inferiorem ad sensibilia et corporalia; per appetitum autem superiorem ad spiritualia et rationi consentanea inclinetur, inde pugnam experitur, nec valet pure naturaliter, expedite et sine contrario honestum operari. Voluit igitur clementissimus Deus huic naturali fragilitati in statu justitiae originalis congruentissime subvenire; a) ut proprium ejus opus esset perfectum, et pro capacitate hominis viatoris consummatum. b) Ut facili negotio posset homo vitare omnia peccata, si vellet. c) Ut in quodam felici statu viveret, nam sine dubio ex pugna appetituum et inordinatis motibus multum minueretur primaevi illius status felicitas et perfectio.

84. II. Pars. Nota. Nomine *congruentis scientiae* tantam intelligimus quanta conveniebat sanctae et integrae primi hominis conditioni, nempe rerum tam naturalium quam supernaturalium non vulgarem, sed excellentem cognitionem (5). Hanc scientiam ha-

(1) I, 25; III, 7; V, 11.—(2) L. 4, contr. Juliani, c. ult. n. 82.—(3) In Genes. II, 25.—(4) De op. sex dier. L. 3, c. 12, n. 9.—(5) Vid. Suar. De op. sex dier. L. 3, cc. 9, 10, 18.

buisse Adamum sacrae paginae, Patres et Ecclesiae doctores testantur, quare errare puto non tantum rationalistas, qui omnem scientiam primo homini negant, sed etiam modernos aliquos catholicos, qui non nisi rudem et imperfectam ad instar infantium tribuunt.

Prob. 1.º In Ecclesiastico (1) providentia Dei erga protoparentes nostros describitur: *Disciplina intellectus replevit illos, creavit illis scientiam spiritus, sensu implevit cor illorum: et mala et bona ostendit illis. Posuit oculum suum super corda illorum, ostendere illis magnalia operum suorum...* Et Genesi (2) specimen praeclarae scientiae Adami exhibetur: *Formatis igitur Dominus Deus de humo cunctis animantibus terrae et universis volatilibus caeli, adduxit ea ad Adam, ut videret, quid vocaret ea: omne enim quod vocavit Adam animae viventis, ipsum est nomen ejus. Appellavitque Adam nominibus suis cuncta animantia, et universa volatilia caeli et omnes bestias terrae. Hinc ponderat Augustinus (3) Adami sapientiam ex Pythagora «a quo Philosophiae nomen exortum est» et quem «dixisse fertur, illum fuisse omnium sapientissimum, qui »vocalia primis indidit rebus.»*

85. 2.º S. Joan. Chrys. (4): «Quod magna sapientia »praeditus fuerit (Adam), discite ex his, quae nunc fiunt. Et adduxit illa (animantia)... fecit hoc Deus demonstraturis nobis magnam illius sapientiam.» S. Augustinus (l. c.): «Quis dubitet christianus, eos, qui in hoc saeculo... ingeniosissimi apparent... si illius (Adam) ingenio comparentur, distare longe amplius quam »celeritate a volucribus testudines distant?» Ita modernis aliquibus exceptis, senserunt communiter doctores catholici, et non mirum, quia ut commentatus est Pererius (5): «supervacanea sunt argumenta, ubi tam aperta sunt divinae Scripturae (num. praeced.) »verba.»

86. Hujus divinae providentiae congruentes rationes sunt: a) ex D. Thoma (6): «Homo potest esse principium alterius, non solum per generationem corporalem, sed etiam per instructionem »et gubernationem. Et ideo sicut primus homo institutus est in »statu perfecto quantum ad corpus, ut statim posset generare, ita etiam institutus est in statu perfecto quantum ad animam, ut statim posset alios instruere et gubernare. Non potest aliquis instruere, nisi habeat scientiam.» Sed Adami posterii instruendi erant in naturalibus et supernaturalibus rebus. Ergo... b) Ex Suario (7): «Si homo ignorans crearetur, ut ipse scientiam sibi

(1) XVII, 6.—(2) II, 19.—(3) *Oper. imperf.* l. 5, c. 1.—(4) Homil. 14 in Genes.—(5) Lib. V, in Genes.—(6) i. Q. 94 ar. 3.—(7) *De oper. sex diet.* L. 3, c. 9, n. 4.

»acquireret, necessarium esset longo tempore in magna ignorantia versari. Quia humana scientia longo tempore et magno labore acquiritur, adeo ut ad unam scientiam perfecte acquirendam »vix longum vitae tempus sufficiat, nedum ad omnes. Praesertim »cum esset sola inventio, et sine disciplina addiscenda et acquirenda, quod longe difficilius est.» c) Ex eodem Suario (ibid): Quia impossibile est homini solis naturae viribus scientiam veritatum etiam naturalium, puram et sine admixtione multorum errorum, inquirendo invenire.

Corollarium. Fuit igitur scientia Adami insignis tum cognitione rerum naturalium, cum cognitione supernaturalium, Mysteria Incarnationis et SSmae. Trinitatis fuerunt ei, juxta communem sententiam, revelata.

87. III. Pars. Donum immortalitatis illud est, quo primi parentes a morte homini possibili et naturali, infallibili Dei providentia liberarentur si non peccavissent. Immortalitas Adae concessa, ait Suarius (1), «intrinsicam capacitatem mortis non excludit, sed »solum confert, ut illa potentia in actum non reducat. Quia vero »hoc erat infallibile ex promissione divina, ideo theologicè loquendo... potestas non moriendi immortalitas quaedam vocari potest; »et e contrario Adam dicitur factus mortalis peccando, quia illud »privilegium propter peccatum amisit.»

Est de fide contra pelagianos et prob. 1.º Concil. Milevitanum II, ann. 418 constituit (2): «Ut quicumque dicit, Adam primum hominem mortalem factum, ita ut sive peccaret, sive non peccaret moreretur in corpore, hoc est de corpore exiret, non peccati merito, sed necessitate naturae, anathema sit.» Etiam Arausicanum II, can. 2. Tridentinum in decreto de peccato originali (3): «Si quis non confiteretur, primum hominem Adam, »cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus... incurrisse... per offensam praevaricationis... mortem, quam antea illi comminatus fuerat Deus... anathema sit.» Vide etiam can. II.

88. 2.º Divinae litterae causam mortis esse peccatum saepe et clare docent. Arausicanum II supra, doctrinam suam firmat verbis Apostoli: Rom. V, 12, *Per peccatum mors in omnes homines pertransiit.* Illud imitatur Tridentinum (l. c. can. 2) et (can. I) addit, Deus mortem comminatum fuisse Adamo ut patet ex Genesi (4) ad quem alludit: *In quocumque die comederis (de fructu prohibito) morte morieris.* Et deinde (5): *Quia audisti vocem »oris tuae et comedisti de ligno... in sudore vultus tui vesceris pa-*

(1) *De op. sex diet.* L. 3, c. 15, n. 8.—(2) Can. 1.—(3) Ses. V, c. 1.—(4) II, 17.—(5) III, 17.

ne, donec revertaris in terram, de qua sumptus es: quia pulvis es et in pulverem reverteris. Sapientia II, 23: *Deus creavit hominem inextinguibilem et ad imaginem similitudinis suae fecit illum. Invidia autem diaboli mors introivit in orbem terrarum.*

89. 3.º Non secus Patres. S. Ambrosius (1): «Deus mortem non fecit, sed postquam homo lapsus in flagitium est, praeviationis et fraudis sententiam tulit, ut terra in terram suam remearet» S. Augustinus (2): «Constat, inter christianos, veraciter catholicam tenentes fidem, etiam ipsam nobis corporis mortem... merito inflictam esse peccati.»

90. 4.º Hoc immortalitatis donum rationabiliter esse homini datum probat D. Thomas (3), quia «anima rationalis excedit proportionem corporalis materiae, ut supra dictum est. (Q. 76, ar. 1 nempe in spiritualitate et independentia a materia) conveniens fuit ut in principio ei virtus daretur, per quam corpus conservare posset supra naturam corporalis materiae.» Id enim addam cum Suario (4) ad perfectam rectitudinem illius status pertinebat, «ut corpus animam non aggravaret, nec molestias, vel defectus mortalitatis sentiret, quamdiu in sua innocentia permansisset.»

91. IV. Pars. Dono impassibilitatis intelligimus immunitatem ab aliis a morte vitae miseris. Assertio generatim inspecta est de fide; omnes vero poenas et aerumnas hujus vitae ex peccato ortum duxisse, saltem doctrina catholica est et proxima fidei:

Prob. 1.º Tridentinum concil. (5) definiit: «Si quis non confitetur... totum... Adam per illam (originalem) praeviationis offensam, secundum corpus et animam in deterius commutatum fuisse, anathema sit.» Atqui in deterius commutari est ex felici in tristem devenire conditionem hujus vitae malis subjectam. Ergo... Idem praedefiniverat Arausicanum II. can. I. adversus semipelagianos ann. 529.

2.º Clare sacra Scriptura, dum connaturales partui mulierum hominumque labori poenaltates peccato tribuit, thesim nostram demonstrat. Genes (6): *Mulieri quoque dixit: Multiplicabo aerumnas tuas et conceptus tuos: in dolore paries filios, et sub viri potestate eris et ipse dominabitur tui. Adae vero dixit: Quia audisti vocem uxoris tuae, et comedisti de ligno, ex quo praeceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ea et cunctis diebus vitae tuae. Spinas et tribulos germinavit tibi, et comedes herbas terrae. In sudore vultus tui vesceris pane, donec revertaris in terram de qua sumptus es.* Ergo si ab iis ordinariis molestiis fuisset

(1) De bono mortis, c. 4.—(2) De civit. Dei, I, 13, c. 15.—(3) I. Q. 97, ar. 1.—(4) De oper. sex dier. I, 3, c. 14, n. 5.—(5) Ses. V. decret. de pecc. orig. can. I. (6) III, 16-19.

homo liber, si non peccasset, a fortiori ab extraordinariis famis, sitis, infirmitatum etc. redderetur immunis. Praeterea expresse affirmat Scriptura, Adam si non peccasset vitam felicem ducturum. Genes (1): *Tulit ergo Dominus Deus hominem, et posuit eum in paradiso voluptatis, ut operaretur et custodiret illum.* «Verum, ut explicat Catechism. Tridentin. (2), nulla ei opera molesta, nullum officii munus non jucundum fuisset: tulisset ille perpetuo suavissimos fructus ex cultura felicium horticorum, nec eum unquam opera aut spes fefelisset.»

92. 3.º Patrum consensu. Unum exempli causa proferam testem S. Augustinum (3): «Vivebat itaque homo in paradiso sicut volebat, quando hoc volebat, quod Deus jusserat; vivebat fruens Deo, ex quo bono erat bonus; vivebat sine ulla egestate, ita semper vivere habens in potestate. Cibum aderat, ne esuriret; potus, ne sitiret; lignum vitae, ne illum senecta dissolveret. Nihil corruptionis in corpore, vel ex corpore ullas molestias ullis ejus sensibus ingerebat. Nullus intrinsecus morbus, nullus ictus metastebatur extrinsecus. Summa in carne sanitas, in anima tota tranquillitas... Haec tandem catholicorum doctrina, omnium gentium firmatur annalibus, qui aetatem quamdam auream, nostram aerumnosam praecessisse consignant.

93. Objic. 1.º Donum integritatis vel esset aliquis habitus infusus homini, vel aliquid aliud. Sed hoc secundum nequit intelligi, primus esset inutilis et insufficientis. Ergo... *Min.* secunda pars prob. Ille habitus sive in potentis intellectivis, sive in sensitivis collocaretur, adhuc posset praeveneri occursu objecti sensitivi, quod naturaliter et necessario immutaret appetitum inferiorem contra voluntatem rationalem. Ergo...

Resp. Minime necessum esse ut donum integritatis sit aliquis specialis habitus; sufficiunt omnes virtutes seu habitus voluntatis, qui hominem perficiunt in omni materia virtutis, cum divina manutentione et protectione, ne unquam in illo statu appetitus inferior superiorem praeveneret. Sic Suarius (4).

94. Objic. 2.º Mortalitas naturalis est corpori humano secundum ejus naturam spectato. Sed corpus Adae naturale fuit etiam ante peccatum. Ergo et mortale.

Resp. Conc. *Maj.*; Dist. *min.* Naturale fuit, sed speciali Dei tutela protectum ne moreretur; conc. Sine speciali Dei tutela; neg. Duobus modis potest homo mori, naturaliter et violenter. Naturalis mors impedebatur, ut supra (n. 92) nos docuit Augustinus

(1) II, 15.—(2) P. 4. De orat. domin. petitio 4, n. 7.—(3) De civit. Dei, I, 14, c. 26.—(4) De oper. sex dier. L. 3, c. 12, n. 21.

quia Deus homini providit de cibo «ne esuriret.» de potu «ne siti-
ret» de ligno vitae «ne senecta illum dissolveret.»

Quo pacto, hoc praestaret lignum vitae, nullus melius Doctore
Angelico expressit. «Non tamen, ait (1), (lignum vitae) simpli-
citer immortalitatem causabat, quia neque virtus, quae inerat ani-
mae ad conservandum corpus, causabatur ex ligno vitae; neque
etiam poterat immortalitas dispositionem corpori praestare, ut
numquam dissolvi posset; quod ex hoc patet quod virtus ejuscum-
que corporis est finita. Unde non poterat virtus ligni vitae ad hoc
se extendere ut daret corpori virtutem durandi tempore infinito,
sed usque ad determinatum tempus. Manifestum est autem quod
quanto aliqua virtus est major, tanto imprimit durabiliorem effe-
ctum. Unde cum virtus ligni esset finita, semel sumptum praeser-
vabat a corruptione usque ad determinatum tempus; quo finito, vel
homo translatus fuisset ad spirituales vitam, vel indignisset ite-
rum sumere de ligno vitae.» A morte autem violenta immunis erat
juxta eundem Angelicum (2): «partim quidem per propriam
rationem, per quam poterat nociva vitare; partim etiam per divi-
nam providentiam, quae sic ipsum tuebatur, ut nihil ei occurreret
ex improvviso, a quo laederetur.» Hanc solutionem breviter comple-
xus est Augustinus (3) dicens de primo homine: «Mortalis
erat conditione corporis animalis, immortalis autem beneficio Con-
ditoris.»

SCHOLION I.

*An Adam statim in ipsa creatione originalem sanctitatem
cum caeteris donis habuerit.*

95. *Nota.* Aliqui antiquiores theologi, ut Scotus, dixerunt
Adam non fuisse creatum in gratia, sed aliquando post ejus crea-
tionem ante peccatum accepisse. Noluit concil. Tridenti-
num (4) hanc dirimere controversiam ac supremo judicio definire,
nihilominus sententia affirmans, quae est D. Thomae (5) est
hodie communis inter theologos.

Probatum haec ultima sententia 1.º Ex iisdem conciliorum, sa-
crae Scripturae et Patrum testimoniis, quibus supra (nn. 79, 80)
Thes. IX fuit firmata. Nam quamvis signate et explicitè non di-
cant, hominem in primo suae creationis instanti ornatum fuisse
gratia; attamen implicite cum docent, primum hominem ante pec-
catum fuisse justum, indefinitè et sine limitatione loquendo, satis
inducunt in toto illo priori tempore fuisse justum ac proinde a pri-
mo instanti.

(1) I. Q. 97, ar. 4.—(2) Ibid. ar. 2, ad 4.—(3) *De Gen. ad litter.* 1, 6, c. 25,
n. 36.—(4) Pallavicini, *Histor. concil. Trident.* 1, 7, c. 9.—(5) I. Q. 95, ar. 1.

2.º SS. Patrum aliqui hanc sententiam tenuerunt. S. Augu-
stinus aequiparat hac in causa (1) hominem et Angelos, ac de
his dicit (2): «Quod Deus simul erat in illis condens naturam et
largiens gratiam.» S. Cyrillus Alex. (3): «Simul enim
et vitam creaturae Spiritus immisit et characterem suum ut Deum
deceat impressit, et sic fuit in paradiso quousque gratiam Creatoris
«Spiritu sancto inhabitante servavit.» Alios Patres vide apud S. au-
rium (4).

3.º Congruentius. a) Ex iis, quae de creatione hominis tradidimus
constat creatum esse perfectum in ordine naturali: ergo multo magis
credendum est, creatum esse perfectum in ordine supernatura-
li, propter quem Deus illum creabat, b) Si Adam non peccasset,
filii ejus nascerentur in gratia; ergo multo magis tenendum est
ipsum protoparentem creatum fuisse in gratia, ne a filiis hoc privi-
legio superaretur. *Ant. prob.* In ordine actualis providentiae infan-
tes ab instanti conceptionis incipiunt esse in peccato, quia carent
gratia, quam habere debent: ergo e contrario, si Adam non pec-
casset, statim reciperent gratiam, quam habere debuissent.

96. Obj. 1.º S. Cyprianus (5) ait: «Non per manus impo-
sitionem quis nascitur, quando accipit Spiritum sanctum, sed in
«Baptismo, ut Spiritum jam natus accipiat sicut in primo homine
«Adam factum est. Ante enim Deus eum plasmavit, et tunc in-
«sufflavit in faciem ejus flatum vitae; neque enim potest accipi
«spiritus, nisi prius fuerit, qui accipiat.» Ergo sicut inter Bap-
tismum et Confirmationem necessario interest tempus ita inter crea-
tionem hominis ejusque sanctificationem interfuit: nam S. Cy-
prianus creationem et sanctificationem hominis tamquam
exemplum adducit ad probandum Confirmationem subsequi debe-
re Baptismum. *Confr.* ratione quam addit: «neque enim potest ac-
cipi spiritus, nisi prius fuerit, qui accipiat.»

Resp. Neg. conseq. Ejus probationem dist. Adducit tamquam
exemplum ad probandum Confirmationem subsequi debere Bap-
tismum, quoad necessariam praecedentiam Baptismi; conc. Quoad
temporaneam praecedentiam; neg. Verba S. Cypriani sunt
indefinita et nihil cogit ea interpretari de prioritate temporis, cum
ad intentum sufficiat prioritas naturae. Confirmationem pariter
dist. Nisi prius fuerit qui accipiat saltem prioritate naturae; conc.
Necessario prioritate temporis; neg.

Simili ratione explicabis Gregorium Nyss. (6) cum docet
Adamum prius esse factum ad imaginem Dei secundum natura-
lia, quam fletur ad similitudinem secundum supernaturalia.

Obj. 2.º S. Augustinus (7) Adamum factum esse
«in animam viventem» id est accepisse vitam rationalem, non au-
tem «in spiritum vivificantem» seu evertum ad vitam gratiae, b) ait
(8) Adamum non «fuisse effectum spirituales» seu gratia orna-

(1) *De corrup. et grat.* cc. 10, 11.—(2) *De civit. Dei*, lib. 12, c. 9.—(3) *In Joan.*
1, 2, c. 3.—(4) *De oper. sex dier.* l. 3, c. 17, nn. 11-14.—(5) *Epist. 74 ad Pomp.* n. 7.
—(6) *Orat. 1.º*—(7) *De civit. Dei*, lib. 13, c. 24.—(8) *De Genes. contr. Manich.* l. 2,
c. 8, n. 10.

tum nisi «cum in paradiso, hoc est in beata vita constitutus, praeceptum etiam perfectionis accepit ut verbo Dei consummaretur.» c) censet (1) vitam Angelorum et hominum ita fuisse a Deo ordinatam «ut in ea prius ostenderet, quid posset eorum liberum arbitrium deinde quid posset suae gratiae beneficium.»

Resp. Ad a) Explico, dicit accepisse vitam rationalem non gratiae per solam animae infusionem; conc. dicit tantum, excludendo aliam actionem divinam, qua simul homo sanctificaretur; neg. Solum vult ostendere «animam viventem» in Genesi non significare Spiritum sanctum et exponere quomodo «spiritu vivificante» non intelligatur gratia sanctificans, sed conditio corporis immortalis et gloriosi.

Ad b) Dist. nisi in paradiso quoad perfectam et omnimodam felicitatem illius status; conc. quoad infusionem ipsius gratiae; neg.

Ad c) Dist. Quid posset liberum arbitrium gratia destitutum; neg. Non cumulatam *«dono perseverantiae»*, quod vocat «gratiae beneficium»; conc. Liberum enim arbitrium non potuisset sine gratia praeceptum divinum observare.

SCHOLION II.

De constitutivo iustitiae originalis.

97. Disputant theologi an iustitia originalis fuerit aliqua simplex forma, seu unus peculiaris habitus distinctus ab omnibus virtutibus; vel fuerit potius unus ex illis particularis et simplex; vel fuerit solum collectio illorum; vel non tantum illorum, sed etiam aliorum beneficiorum, vel privilegiorum homini in illo statu concessorum?

Ita proponit quaestionem D. Eximius (2), qui recensitis quinque theologorum sententiis respondet (3): «Ultima vero sententia, quam verissimum iudico, docet imprimis, iustitiam originalem absolutam, et simpliciter dictam non esse unum peculiarem habitum, vel donum, sed esse collectionem plurium habituum, et beneficiorum Dei. Deinde docet, iustitiam originalem in illa collectione includere gratiam, virtutes, dona, quae per se ipsam gratiam comitantur, et virtutes etiam morales, vel etiam intellectuales, quae per actus humanos moraliter acquiri possunt et in creatione per accidens infusae sunt saltem Adamo. Unde addit tertio, non solos habitus, sed etiam actualia Dei auxilia, et plura extrinseca beneficia Dei in originali iustitia, seu in illa collectione bonorum, quam requirebat comprehensa fuisse. Et hinc quarto adjungit rectissime dici, gratiam fuisse fundamentum et radicem, reliquorum donorum, quae ad complementum talis iustitiae requirebantur.»

98. Iustitiam originalem non esse unum donum, sed plurium

(1) *De corr. et grat.* c. 10, n. 27.—(2) *De Op. sex dier.* L. 3, c. 20, n. 1.—(3) *Ibid.* n. 9.

collectionem prob.: a) Iustitia originalis juxta omnes importat rectitudinem quamdam totius hominis tam secundum animam, quam secundum corpus. Sed iustitia adeo universalis et tot habens effectus non potest esse una simplex qualitas vel forma: est ergo plurium collectio. *Min.* prob. Rectitudo illius iustitiae, ut Angelicus docet (1), in tribus praecipue consistebat, videlicet in debita subordinatione animae ad Deum per habitus et dona intellectuum et voluntatem ordinantia ad Deum; in debita subordinatione appetitus sensitivi ad voluntatem per integritatis donum; in debita subordinatione corporis ad animam quoad indolentiam, impossibilitatem et immortalitatem. Sed haec omnia manifeste includunt plurium donorum collectionem. Ergo iustitia originalis in huiusmodi collectione posita erat. b) Gratia Adae, et nostra non fuerunt diversae speciei, sed ejusdem naturae et essentiae: tum quia concil. Tridentinum (2), dicit Adam amisisse sibi et nobis sanctitatem, et addit (3) nos gratiam accipere, seu primam stolam pro illa quam Adam nobis perdidit: tum etiam quia peccatum originale nos privat illa gratia, quam habuissemus in statu innocentiae, si ille non peccasset. Sed gratia nostra non fertur secum alios effectus iustitiae originalis. Ergo praeter gratiam sanctificantem, etc. Dicere gratiam sanctificantem elevatione quadam suae naturae illos effectus praestitisse est gratis loqui ac sine fundamento magnum miraculum obtrudere.

99. Iustitiam originalem includere secundum et tertium constat ex thesibus vel directe vel consequenter quatenus virtutes, auxilia particularia, necessaria sunt ad illa dona perfecte habenda. Quartum tandem probatur: a) In collectione donorum, quae constituiebant iustitiam originalem aliquis erat ordo; nam quae a Deo sunt ordinata sunt. Sed in illo ordine primum locum, tamquam principium et fundamentum aliorum donorum, sibi vindicabat gratia sanctificans. Ergo... *Min.* prob. Optimus ordo postulat, ut quando multa in unum conveniunt, inferiora superioribus subordinata sint, et quod in eis est supremum, sit quasi caput et fundamentum aliorum. Sed in illa collectione gratia, quae hominem immediate ad Deum ordinabat, fuit certe principalis forma. Ergo illa censenda est quasi essentialis in illa iustitia, reliqua vero omnia tamquam proprietates ejus, vel tamquam auxilia et ornamenta illi adjuncta ad perfectius vivendum, et operandum secundum iustitiam et sine defectu. b) Ex thesibus IX et X satis constat, rectitudinem appetitus sensitivi seu integritatem, ac rectitudinem corporis sui impassibilitatem et immortalitatem, tamdiu durare debuisse quamdiu rectitudo hominis ad Deum seu gratia perseverasset. Ergo signum est gratiam sanctificantem fuisse fundamentum totius rectitudinis illius felicissimi status.

(1) 1. Q. 95, ar. 1.—(2) Ses. V, decr. pecc. orig. can. 1, 2.—(3) Ses. VI, cap. 7.

ARTICULUS II.

De supernaturalitate status justitiae originalis.

THESIS XI.

Justitia originalis in qua Adam fuit conditus erat supernaturalis seu indebita et gratiosa.

100. Nota. I. Naturale multipliciter dicitur, secundum plures vocis *naturae* significationes 1.º Naturale dicitur, quod nativitate seu origine comparatur. Ita sumunt nonnumquam Augustinus (1) et Prosper (2). 2.º Dicitur naturale, quod rei cujuscumque essentiae, vel naturae consentaneum est, ut fluiditas aquae, inhaerentia accidenti. Ita sumit Augustinus (3) aliquando. 3.º Naturale etiam vocatur, quiquid fieri solet juxta obedientiam, qua res creatae Summae Naturae Dei subjiciuntur. Ita ait Augustinus (4): «Deus creator et conditor omnium naturarum, nihil contra naturam facit. Id enim erit unicuique rei naturali, quod ipse fecerit.» 4.º Naturale appellatur, quod operi miraculoso opponitur, et in mundo assuetum est. 5.º Etiam habetur ut naturale, quod non est liberum vel violentum. Sic dicitur quod actus charitatis in caelo erit naturalis. 6.º Sumitur naturale pro eo, quod convenit supposito ratione naturae, non hypostasis. Ita Damascenus saepe (5). 7.º Denique theologice naturale dicitur, quod absolute et simpliciter supernaturalis non est et intra naturae vires et exigentiam continetur.

II. Supernaturale est duplex: simpliciter et secundum quid: primum, quod excellit supra universam naturam, ut visio beatifica (6); secundum, quod unam aut alteram tantum naturam excedit, ut angelus hominem, homo lapidem. Supernaturale aliud est quoad substantiam, aliud quoad modum; quoad substantiam est id, cujus entitas vel substantia excedit omnem continentiam et exigentiam naturae v. g. gratia sanctificans: quoad modum, quod secundum entitatem continetur intra vires aut exigentiam naturae, secundum vero modum quo producitur, excedit, v. g. scientia rerum naturalium repente acquisita. Hoc ultimum vocant aliqui *praenaturale*, quia ex una parte vires naturae non se porrigunt ad illud eo modo praestandum; ex alio cum datur, perficit naturam intra am-

(1) De moribus manichaeorum. l. 2, c. 2.—(2) Contr. collator. c. 18.—(3) De spir. et litter. c. 27.—(4) Contr. Faust. l. 26, c. 3.—(5) Lib. 3, de fide.—(6) Vol. II. Disquis. IV. Thes. XVI.

bitum sui ordinis, quin eam elevet ad superiorem. Eadem ratione dona integritatis, immortalitatis et impassibilitatis erunt praenaturalia auctoribus istis.

III. Militat thesis contra lutheranos, calvinistas et jansenistas, qui ex adverso pelagianorum profitebantur hominem conditum quidem fuisse in justitia originali, quam tamen non ex dono Dei, sed ex debito naturae haberet. Catholicorum sententia media incedit, docet protoparentes justitia originali ornatos fuisse, sed supernaturali, non naturali et debita. Est doctrina catholica, fidei proxima ut videtur posse inferri ex repetita damnatione contrarii erroris, illorum haereticorum.

101. Prob. 1.º Quoad sanctitatem. a) Inter sententias quas S. Pius V. (1) «stricto coram nobis examine ponderatas, quamquam nonnullae aliquo pacto sustineri possent, (2) in rigore et proprio verborum sensu ab assertoribus intento haereticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, et in pias aures offensivam immittentes respective damnavit, sunt propositiones Baji 21.^a «Humanae naturae sublimatio et exaltatio in consortium divinae naturae debita fuit integritati primae conditionis, et proinde naturalis dicenda est, et non supernaturalis.» 24.^a «A vanis et otiosis hominibus, secundum insipientiam philosophorum, excogitata est sententia, quae ad pelagianismum rejicienda est, hominem ab initio sic constitutum, ut per dona naturae superaddita fuerit largitate conditoris sublimatus et in Dei filium adoptatus.» Vide etiam 23.^{am}. Eadem ratione Clemens XI (3) damnavit propositiones Quesnellii 35.^{am} et 37.^{am}. b) Ejusdem speciei fuit gratia Adami cum nostra (nn. 79. 2.º; 80, 98, b). Atqui nostra est supernaturalis. Ergo et gratia Adami supernaturalis fuit. *Min.* in disquisitione de gratia latius probanda est, nunc sufficiat ex Scriptura: *Per quem (Christum) maxima et pretiosa nobis promissa donavit ut per haec efficiamini divinae consortes naturae* (4). *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur et simus* (5). Ex Patribus, S. Augustinus (6): «Homo ad Dei similitudinem factus est; tamen, quia non est unius ejusdemque substantiae, non est verus filius, et ideo fit gratia filius, qui non est natura.» c) Eatenus posset affirmari gratiam sanctificantem esse homini naturalem, quatenus visio beatifica ad quam gratia ordinatur esset homini naturalis, vel sola hominis creatio jam impor-

(1) Bulla: «Ex omnibus afflictionibus.»—(2) Hoc est comma Pianum, quod haeretici ut evaderent Pontificis damnationem post vocabulum sequens intento collocabant.—(3) Bulla «Unigenitus.»—(4) 2 Petri I, 4.—(5) 1 Joann. III, 1.—(6) *Retract.* l. 1, c. 9, n. 6.

taret hominem esse *consortem divinae naturae, filium Dei* quemadmodum gratia praestat. Sed visio beatifica est supernaturalis (1) et creatio hominis per se solum dicit relationem facientis et facti seu dominii id est domini ad servum, non patris ad filium. Ergo gratia sanctificans non est homini naturalis. «Creatura cum serva sit, ait »Cyrillus Alex. (2), nutu solum et voluntate Patris ad supernaturalia elevatur.»

102. 2.º Quoad donum integritatis. a) Ex propositione Baji 26^a damnata: «Integritas primae conditionis non fuit indebita naturae humanae exaltatio, sed naturalis ejus conditio.»

b) Patres, supra n. 82, gratiae adscribunt donum integritatis; ergo non est ex debito naturae. S. Joannes Chrys. (3) clare affirmat: «Concupiscentiae radix habet a natura principium, »concupiscere enim naturale.»

c) Motus partis sensitivae naturaliter praevire debent rationis usum. Nam nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu. Atqui posita apprehensione sensili, appetitus sensitivus naturaliter moveri debet, cum adequatum objectum habeat et ex se sit necessarius. Ergo appetitus sensitivus naturaliter praevienit usum rationis. Nec enim quietum reddent praecipua honestatis, quae apprehendit ratio, quia illa appetitum sensitivum directe non afficiunt.

103. 3.º Quoad alia dona scientiae, immortalitatis et impassibilitatis.

a) Insignem rerum naturalium et supernaturalium scientiam (n. 84) sine studio habere non est homini naturale, qui incipiendo a sensu et pedetentim ratione progrediendo scientias solum naturales acquirit. Non aliquando debere mori, nec ulla pati hujus vitae molestias, naturae humanae, quae corpore constans, componitur ex intrinsecis principiis jugiter adversum se colloquentibus, quae subjicitur continuo passioni et reactioni cibi et potus, quae tandem alterabilis est ab extrinsecis causis, prorsus indebitum est; nam recensitae causae necessario infirmitates et tandem mortem adducunt.

b) Ad hoc caput pertinent propositiones Baji damnatae: 72^a «Omnes omnino justorum afflictiones sunt ultiones peccatorum ipsorum, unde Job et Martyres, quae passi sunt, propter sua peccata passi sunt.» 73^a et 78^a «Immortalitas primi hominis non erat »gratiae beneficium, sed naturalis conditio.» Vide Pium VI (4).

c) Idem faciunt ponderationes scientiae Adami a Patribus factae (n. 84) quae scientiae naturaliter acquisitae convenire non possunt. De immortalitate expresse Augustinus (supr. n. 34 in

(1) Vol. II. Disquis. IV. Thes. XVI.—(2) In Jo an. L. 1, c. 13.—(3) Homil. 19, ad pop. Antioch.—(4) Const. Auctor. fidei, Prop. 17.

fin.) dixit: «Adam mortalis erat conditione corporis animalis, immortalis autem beneficio conditoris.» Fere uno verbo omnia usque huc dicta Athanasius (1) complexus est. «Praecipua transgressio illos (protoparentes) ad propriae naturae conditionem revocavit.»

104. 4.º Ratione generatim. a) Deus ordinaria lege suae providentiae non punit peccata tollendo proprietates naturales. Sed post peccatum originale manent in hominibus mortalitas, passibilitas, ignorantia et concupiscentia. Ergo hae proprietates sunt conaturalis hominibus. Major est S. Dionysii (2): «Nec vero quidem eorum, quae sunt interit, quatenus essentia est natura... neque dicimus angelicas dotes, quas acceperant, penitus unquam fuisse immutatas, sed etiam nunc integras esse planeque conspicuas» et communiter recepta ab schola adeo ut veluti principium assumatur, ab auctoribus. Ita pluries S. Thomas, speciatim in his quaestionibus (3). Conf. In praesenti providentia ob peccatum actuale non amittuntur dona naturalia. Ergo a fortiori ob originale non privabitur his donis universum genus humanum, ad quod minus spectat originale peccatum quam actuale ad singulos hominum. b) Si dona justitiae originalis essent debita naturae humanae innocenti et nunc tantum ratione indignitatis nostrae debita et supernaturalia, hac indignitate sublata per Baptismum, jam iterum fierent debita et consequenter naturalia. Sed hoc sine errore affirmari nequit. Ergo neque olim fuerunt debita et naturalia.

105. Obj. 1.º Arausicanum II (4) docet: «Injustitiam dare »Deo»; Carthaginense (5) cum Augustino (6) non recte sentire eos, qui putant mortem non esse poenam peccati, inflictam esse lege naturae non merito peccati. Atqui hae loquutiones supponunt immortalitatem debitam esse naturae. Ergo...

Resp. Hae Patrum et conciliorum loquutiones fundantur in solo debito naturae; neg. In divina infallibili ac gratuita Dei promissione sub qua de facto homo veluti naturaliter non debebat mori nec pati: conc. (Vid. n. 87).

Obj. 2.º Patres et apologetae religionis christianae ex aeternis hujus vitae, praesertim innocentium puerorum, existentiam peccati originalis comprobant. Sed hujus argumenti consequentia nulla esset, si natura humana secum ferret mortem aliasque vitae praesentis molestias. Ergo...

Resp. Dist. *min*. Si consequentia fundaretur in sola exigentia naturae; conc. Si in exigentia naturae elevatae, prout haec, ut ferunt traditio christiana et communis persuasio populorum, fuit a Deo

(1) De incarnat. n. 4.—(2) De divin. nomin. c. 4.—(3) I. Q. 95, ar. 1.—(4) Can. 2.—(5) Can. 1.—(6) De civit. 1, 13, c. 15.

felicissima condita, (nn. 90-92); neg. Patres, ut ex thesi claret, maxime S. Augustinus, cui plurimum fidunt adversarii, dona justitiae originalis esse ex gratia et liberalitate Dei primo homini concessa, indubie tenent. (Vid. D. Thom. *Contr. gentes* l. 4, c. 52.)

THESIS XII.

Status naturae purae est possibilis.

106. Nota. I. Status in jure civili significare solet conditionem personae, prout est sui juris vel alieni, servus vel ingenuus. In jure autem ecclesiastico significat rationem aliquam vivendi cum obligatione aliqua vel immobilitate, sicut appellatur status matrimonii vel religionis, aut episcopatus. In praesenti vero, non his modis proprie sumitur, sed ut dicit conditionem seu modum se habendi totius humanae naturae in ordine ad ultimum finem, secundum divinae providentiae ordinem. Sic definit Scotus (1): «Status est stabilis permanentia, legibus divinae sapientiae firmata.» Duplex distinguitur a theologis status humanae naturae, scilicet, viae et termini, id est, status hujus vitae, qui est beatitudinis acquirendae, et status patriae, qui est beatitudinis jam possessae, qui per antonomasiam nomen status meretur, nam solus est omnium bonorum aggregatione completus perfectamque immobilitatem habet.

Status viae juxta diversas habitudines, quas tota humana natura habuit vel habere potuit in ordine ad suum ultimum finem, varie subdividitur, praecipue: In statum justitiae originalis, qui praeter elevationem ad finem supernaturalem visionis beatae includit cum gratia sanctificante dona integritatis, immortalitatis et immunitatis ab ignorantia aliisque vitae miseriis. Hunc statum habuit Adam ante peccatum. In statum naturae lapsae et reparateae, lapsae, quatenus peccato Adami infecti homines, nascuntur justitia originali destituti ac morti et poenis hujus vitae in vindictam peccati subiecti; reparateae, quatenus per merita Christi liberantur homines a peccatis, primaeque gratiae restituuntur, manentibus tamen ad exercitium virtutis concupiscentia, mortalitate, aliisque poenalitatibus. In primo sunt homines ante remissionem peccati originalis, in secundo postquam Baptismo hoc peccatum deletum fuerit. In statum naturae purae, in quo homo concepitur carere donis naturae elevatae et malo peccati naturae lapsae; id est, sine donis quibus spoliata fuit ex peccato Aadae, et sine peccato.

II. Thesim propugnamus contra jansenistas et nonnullos theo-

(1) 1. D. 3, q. 3, art. ultim.

logos (1) Augustinenses dictos, qui putant fieri satis doctrinae Ecclesiae si tenet quis, statum purae naturae esse possibilem secundum rigorem divinae justitiae seu *absolutam* Dei potentiam; non vero secundum potentiam *ordinatam* seu ordinariam, id est, si Deus suam operationem suae immensae bonitati et decentiae attemperet. Mens non est hos theologos eadem damnatione cum jansenistis involvere, cum absolute possibilitatem naturae purae admittant, sed demonstrare eorum subtili distinctione tam parum proficere, ut eorundem argumentorum ictu, quibus jansenistae conficiuntur, ipsi etiam vulnerentur.

107. Prob. 1.º Ex propositione 55.^a Baji damnata: «Deus non potuisset ab initio talem creare hominem, qualis nunc nascitur.» Intellige absque peccato, peccatum enim Deus non facit. Unde: haec propositio damnata est «in rigore et proprio verborum sensu ab assertoribus intento» (n. 101). Atqui rigor et proprius verborum sensus ab assertoribus intentus excludit omnem possibilitatem status naturae purae, maxime eam, quae subest potentiae ordinariae Dei. Ergo... *Minor*. prob. a) Quia cum aliquid dicitur simpliciter impossibile supponitur absolute sub omni hypothesi, praesertim communi et ordinariae providentiae repugnare. b) Quia auctores ab Ecclesia reprobati ex eo probabant impossibilitatem status naturae purae, quod aliter «natura esset misera» (Bajus), quod «dedeceret sapientiam et bonitatem Dei.»

2.º S. Augustinus cujus sententia mirum in modum abutuntur adversarii clare enuntiat (2) statum naturae purae futurum homini «non parvum bonum unde conditori suo gratias agat.» Sed status hujusmodi non modo possibilis est, sed etiam congruens Dei bonitati. Ergo.. En Augustini verba: «Si ergo (anima) talis esse coepit, non solum ante peccatum, sed ante omnem vitam suam, qualis alia post vitam culpabilem facta est, non parvum bonum habet unde Conditori suo gratias agat; quia ipse ortus ejus et inchoatio quovis perfecto corpore est melior. Non enim mediae bona sunt, non solum quod anima est... sed etiam quod facultatem habet, ut adjuvante Creatore (providentia naturali) seipsum excolat, et pio studio possit omnes acquirere et capere virtutes, per quas et a difficultate cruciante et ab ignorantia caecante liberetur. Quod si ita est, non erit nascentibus animis ignorantia et difficultas supplicium peccati, sed proficiens admonitio et perfectionis exordium. Non enim ante omne meritum operis bonorum est accepisse naturale iudicium, quo sapientiam praeponat

(1) Norisium, Berti, Bellelium. Lemos, Victorem a Cocales, etc.—(2) *De lib. arbitrii*. L. 3, c. 20, n. 56.

»errori et quietem difficultati, ut ad haec non nascendo, sed studen-
»do perveniat.»

In eadem perstitisse sententia S. Augustinum ex lib. *Retractionum* (1) constat, ubi ait: «Quamvis ignorantia et difficul-
»tas, etiamsi essent hominis primordia naturalia; nec sic culpandus,
»sed potius laudandus esset Deus, sicut in eodem tertio libro (*De*
»*lib. arbitr.* c. 20, 21) disputavimus.» S. Thomam idem
asseruisse manifestum est ex auctoritate ejus inducta sup. n. 104 et
insuper ex libris sententiarum (2): «Poterat Deus a principio, quan-
»do hominem condidit, etiam alium hominem ex limo terrae for-
»mare, quem et in conditione suae naturae relinqueret, ut scilicet
»mortalis et passibilis esset, et pugnam concupiscentiae ad ratio-
»nem sentiens; in quo nihil humanae naturae derogatur, quia hoc
»ex naturae principii consequitur.»

3.º Ex thesei praecedenti certum est gratiam sanctificantem alia-
que dona justitiae originalis esse naturae humanae largitate Dei
superaddita. Sed nihil est quod potuerit necessitatem Deo impone-
re creandi hominem cum his gratuitis donis, si illum ad solam
beatitudinem naturalem destinasset. Ergo potuisset homo sine his
donis seu in statu purae naturae a Deo creari. *Min.* prob. Quia finis
naturalis obtinendi causa, (nisi irrationabiliter fatearis hominem
esse naturaliter, suo naturali fini improprietatem) media natu-
ralia sufficiunt, nec alia a Deo praestanda sunt. Ergo non requi-
runtur gratuita et supernaturalia.

108. Obj. 1.º S. Augustinus (3) docet naturam humanam
mereri gratiam. Ergo...

Resp. Dist. *antec.* Mereri gratiam improprie et respective pro ca-
pacitate accipiendi gratiam: conc. Proprie ex debito naturae; neg.
Nam eodem loco n. 16. ita Julianum alloquitur: «Bonam deis ho-
»minum naturam, quae talis gratiae opitulationem meretur. Quod
»gratanter audirem, si hoc propterea, quia rationalis creatura est
»diceres. Neque enim gratia Dei per Jesum Christum D. N. lapidi-
»bus aut lignis pecoribusque praestatur, sed quia imago Dei est,
»meretur hanc gratiam: non tamen ut ejus bona voluntas possit
»procedere praeter gratiam, ne vel ipsam prior det, ut retribuatur
»illi, ac sic gratia non sit gratia, dum non datur gratuita, sed red-
»ditur debita.»

Obj. 2.º S. Augustinus pluribus in locis, praesertim con-
tra Julianum (4) arguit, Deum futurum injustum si alia de causa
quam propter peccatum negaret gratiam aliaque dona justitiae ori-
ginalis. Ergo...

(1) Lib. 1, c. 9, n. 6.—(2) 2 D. 34, q. 1, ar. 2, ad 3.—(3) L. 4, *contr. Julian.* c. 3.
—(4) L. 4, c. 16; L. 5, c. 1; L. 6, c. 2, etc.

Resp. Explico: id dicit loquendo ex hypothesi praesentis provi-
dentiae, qua Deus constituerat hominem in justitia originali; conc.
Ex hypothesi purae naturae; neg. Sensus D. Augustini fit
perspicuus ex locis ejus in prob. 2.º allegatis; praeterea si ejus ar-
gumenta in sola absentia peccati et Dei justitia niterentur, urge-
rent etiam contra malum caecitatis, caeco nato (1) non propter sua,
aut parentum peccata inflictum. Item contra plurima hujus vitae
mala, quibus constat adultos innocentes et sanctos absque ulla in-
justitia saepe affligi.

109. Obj. 3.º Sine integritatis dono, homo gratiã destitutus non
posset servare legem naturalem ac proinde finem suum obtinere.
Sed cuicumque naturae sunt debita auxilia, quibus finem suum
consequi possit. Ergo... *Maj.* prob. Homo adultus sine integritatis
vel gratiae dono caret viribus sufficientibus ad vitanda peccata, ad
quae rebellis concupiscentia pertrahit. Ergo...

Resp. Dist. *Maj.* Non posset necessitate cogente ad peccatum;
neg. Necessitate consequente usum liberi arbitrii; conc. *Min.* dist.
Sunt debita auxilia saltem sufficientia; conc. Efficacia: neg. Ratio-
nem additam dist. Careret viribus sufficientibus, si Deus nullum
auxilium naturale praebere; conc. Si daret, ut postulat ejus provi-
dentia consentanea naturae rationali, quae non solum physice,
sed etiam moraliter est gubernabilis et regenda; neg.

Instabis cum S. Augustino, qui expresse (2) docet concu-
piscenciam esse malam moraliter. Ergo...

Resp. Dist. Esse malam physice seu quendam naturalem imper-
fectionem, ut sunt peccabilitas, mortalitas, fatigabilitas et similes
naturae corruptae imperfectiones; conc. Moraliter; subdist. For-
maliter quatenus ipsa sit peccatum; neg. Denominative, quatenus
est occasio peccati et in praesenti providentia ex peccato est; conc.
De mente Augustini ambigi nequit, ait enim (3): «Ipsa concu-
»piscencia non est peccatum in regeneratis, quando illi ad illicita
»opera non consentitur.» Jam vero regenerati in eo convenirent
cum hominibus in statu purae naturae quod hi habent concupi-
scentiam absque peccato.

(1) Joan. VI.—(2) *Contr. Julian.* L. 6, c. 16, n. 50; c. 19, n. 60.—(3) *Lib. de Nup. et concup.* 1, c. 23.